

PEDAGOGIKA

XX

RADA NAUKOWA

Krzysztof JAKUBIAK, Uniwersytet Gdański
Wiesław JAMROŻEK, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Dominik KUBICKI, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Svitlana LUPIY, Akademia Sztuk Pięknych we Lwowie
Andrzej MEISSNER, Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie (przewodniczący)
Josef PŠENAK, Uniwersytet Komeńskiego w Bratysławie
Kazimierz RĘDZIŃSKI, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Dymitr STROWSKI, Uralski Uniwersytet Federalny w Jekaterynburgu
Adam WINIARZ, Wszechnica Świętokrzyska w Kielcach

LISTA RECENZENTÓW

Witold CHMIELEWSKI, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach,
Filia w Piotrkowie Trybunalskim
Romuald GRZYBOWSKI, Uniwersytet Gdański
Stanisław MEDUCKI, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
Jerzy POTO CZNY, Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie
Eleonora SAPIA-DREWNI AK, Uniwersytet Opolski
Kazimierz SZMYD, Uniwersytet Rzeszowski
Janusz SZTUMSKI, Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfantego
w Katowicach
Ewa WYSOCKA, Uniwersytet Śląski

Nadesłane do redakcji artykuły są oceniane anonimowo przez dwóch Recenzentów

PRACE NAUKOWE
Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie

PEDAGOGIKA

tom XX

pod redakcją
Kazimierza Ręzińskiego

Częstochowa 2011

Redaktor naukowy
Kazimierz RĘDZIŃSKI

Redaktor tematyczny
Mirosław ŁAPOT

Redaktor naczelny wydawnictwa
Andrzej MISZCZAK

Korekta
Paulina PIASECKA
Dariusz JAWORSKI

Redakcja techniczna
Piotr GOSPODAREK

Projekt okładki
Janusz PACUDA

PISMO RECENZOWANE

Podstawową wersją periodyku jest publikacja książkowa

© Copyright by Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2011

ISBN 978-83-7455-231-8
ISSN 1734-185X

Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (0-34) 378-43-29, faks (0-34) 378-43-19.
www.ajd.czyst.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czyst.pl

SPIS TREŚCI

Od redaktora	9
I. WARTOŚCI EDUKACJI GLOBALNEJ	
Dominik KUBICKI Wychowawcza rola domu rodzinnego jako wspólnoty relacyjnej – remedium na potrzebę postawy otwartości wobec świata kultur doby mondializacyjnej	13
Dmitry STROVSKY Russian Media at the political crossroads: Why do they not stimulate democracy?	35
Paweł ZIELIŃSKI Główne dylematy i problemy edukacji globalnej	53
Patricia BIARINCOVÁ Globálna edukácia v dobe kultúrnych premien a výchova prostredníctvom umenia	65
Anna PYDA-GRAJPEL Muzyka własna – muzyka obca. Niektóre aspekty percepcji różnych stylów muzycznych przez młodzież licealną w dobie globalizacji	75
Joanna JAGIEŁA Nørgaards Højskole. Duńska szkoła wielokulturowości	91
Anna ZIELIŃSKA Wartości wychowawcze w systemach filozoficzno-religijnych Tybetu	99
Elżbieta KORNACKA-SKWARA Tożsamość narodowa w świetle przemian kulturowych	113
Eugeniusz SZYMIK Obrazy styku kultur we współczesnej literaturze światowej i polskiej	121
Світлана КОГУТ Інклюзія у вищій школі України: сучасний стан та перспективи	137
II. DROGI I ROZDROŻA EDUKACJI MIĘDZYKULTUROWEJ	
Josef PŠENAK, Maria PŠENAKOWA Súčasná výchova etnických menšín v Slovenskej republike	149
Maria JANUKOWICZ W nurcie dialogiki akademickiej	157
Татьяна ЛИПАЙ Особенности культурологического подхода в системе образования	169
Grażyna MIŁKOWSKA Koordynacja działań w aspekcie wielokulturowości na rzecz poprawy bezpieczeństwa w szkołach i placówkach oświatowych	179
Lidia WŁODARSKA-ZOŁA Konieczność radykalnych zmian w systemie edukacji w dziedzinie zarządzania	191

Agata WOŹNIAK-KRAKOWIAN, Dorota ORTENBURGER	
Różnice w komunikowaniu z perspektywy self-esteem	199
Monika STAWIARSKA-LIETZAU	
Ryzykanci – bohaterowie czy ofiary?	
Kulturowe uwarunkowania ryzykownej jazdy młodych mężczyzn	211
Adrianna SARNAT-CIASTKO	
Koncepcja dynamizmów rozwojowych Stefana Kunowskiego	
w optyce edukacyjnej analizy transakcyjnej	221
Urszula AUGUSTYŃSKA	
Pytania ankietowe – rzemiosło czy sztuka?	233
Sylwia PIKULA	
Dydaktyka języka polskiego jako języka ojczystego	
wobec wyzwań edukacji międzykulturowej	241
Aneta MAJKOWSKA	
Tekst ustny w dyskursie edukacyjnym	255
Sylwia KITA	
Dewiacja jako rezultat transmisji kultury dewiacyjnej	269
Katarzyna ZALAS	
Rodzina z problemem alkoholowym	285
 III. Z DZIEJÓW OŚWIATY I SZKOLNICTWA	
Marta MEDUCKA	
Żołnierze Batalionów Chłopskich o Polsce i o sobie (pamiętniki żołnierzy BCh)	307
Kazimierz RĘDZIŃSKI	
Starania społeczeństwa Częstochowy o rozwój szkolnictwa	
w XIX wieku (do 1867 r.)	319
Adam WINIARZ	
Wychowanie fizyczne i sport w życiu Polonii mandzurskiej	351
Izabela WRONA	
Gimnazjum Mechaniczne Okręgowego Towarzystwa Rzemieślniczego	
w Częstochowie w latach 1926–1933	363
Izabela ZIMOCH-PIASKOWSKA	
Organizacja kształcenia na poziomie średnim	
w szkołach Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Częstochowie w latach 1948–1956	375
Світлана ЛУПІЙ	
Роль і місце художньої освіти в школах України	
(з залученням львівського досвіду)	401
Mirosław ŁAPOT	
Nauczycielki religii mojżeszowej w szkołach publicznych w Galicji	
w latach 1867–1939	407
Nota o Autorach	419

CONTENTS

Editorial note	9
I. THE VALUE OF GLOBAL EDUCATION	
Dominik KUBICKI Nurturing role of a family home seen as communion – a remedy for the need of openness towards the world of cultures in the era of globalisation	13
Dmitry STROVSKY Russian media at the political crossroads: Why do they not stimulate democracy?	35
Paweł ZIELIŃSKI The major dilemmas and problems of the global education	53
Patricia BIARINCOVÁ Global education in the age of cultural change and art education	65
Anna PYDA-GRAJPEL Own music – alien music. Some aspects of perception of different music styles by High school students in the age of globalism	75
Joanna JAGIEŁA Nørugaards Højskole. Danish school of multiculturalism	91
Anna ZIELIŃSKA Educational value in the philosophical and religious systems of Tibet	99
Elżbieta KORNACKA-SKWARA National identity in the light of cultural changes	113
Eugeniusz SZYMIK Pictures of the join of cultures in contemporary worldwide literature as well as Polish literature	121
Svitlana KOGUT The situation of higher education in Ukraine – the present day and perspectives	137
II. ROADS AND WILDERNESS OF INTERCULTURAL EDUCATION	
Josef PŠENAK, Maria PŠENAKOWA Modern education of ethnic minorities in Slovakia	149
Maria JANUKOWICZ In the course of an academic dialogue	157
Tatyana LIPAI Features of realization of the lichnostno-focused approach in education system	169
Grażyna MIŁKOWSKA Coordination of actions in multicultural aspect to improve security in schools and educational institutions	179

Lidia WŁODARSKA-ZOŁA	
Necessity of radical changes in management education	191
Agata WOŹNIAK-KRAKOWIAN, Dorota ORTENBURGER	
The differences in communication from perspective of self-esteem	199
Monika STAWIARSKA-LIETZAU	
Risk-takers – heroes or victims? Cultural determinants of young male drivers risky driving	211
Adrianna SARNAT-CIASTKO	
The Stefan Kunowski’s conception of developmental dynamisms in educational transactional analysis perspective	221
Urszula AUGUSTYŃSKA	
Questions in surveys – craft or art?	233
Sylvia PIKULA	
Didactics of polish language as native facing the challenges of intercultural education	241
Aneta MAJKOWSKA	
The text of the oral discourse of educational	255
Sylvia KITA	
Deviation as the result of transmission of the deviant culture	269
Katarzyna ZALAS	
Family with alcohol problem	285
 III. FROM THE HISTORY OF EDUCATION	
Marta MEDUCKA	
The soldiers of Peasants’ Battalions (Bataliony Chłopskie) on Poland and themselves (Memoire of BCH Soldiers)	307
Kazimierz RĘDZIŃSKI	
The efforts of the society of Czestochowa for development of education in the XIX century (for 1867 years)	319
Adam WINIARZ	
Physical education and sport in life of Polonia in Manchuria	351
Izabela WRONA	
The High School of Regional Mechanical Crafts Society in years 1926–1933	363
Izabela ZIMOCH-PIASKOWSKA	
The organization of education at the secondary level in the schools of the Society of Children’s Friends in Czestochowa in the years 1948–1956	375
Svitlana LUPIY	
The role and place of art education in schools of Ukraine (based on the experiences of Lvov)	401
Mirosław ŁAPOT	
Mosaic religion women-teachers in public schools in Galicia in 1867–1939	407
Authors	419

Od redaktora

Oddawany do rąk Czytelnika tom „Pedagogiki” zasługuje na szczególną uwagę przynajmniej z dwóch powodów. Pierwszym z nich jest fakt, iż to już XX zeszyt z serii Prac Naukowych Akademii im. Jana Długosza (wcześniej WSP) poświęcony szeroko rozumianej myśli i praktyce oświatowej. Przypomnijmy, iż pierwszy numer „Pedagogiki” ukazał się w roku 1989, a jego redaktorem naukowym był prof. Franciszek Marek. W kolejnych latach funkcję tę pełnili prof. prof.: Zygmunt M. Zimny, Janusz Lipiec, Romuald Derbis, Bogdan Snoch, Józef Żuraw oraz Stanisław Podobiński, a począwszy od tomu 13., stałym samodzielnym redaktorem naukowym pozostaje Kazimierz Rędziński. W ciągu 22 lat na łamach rocznika wyniki badań naukowych zaprezentowało wielu pedagogów związanych z częstochowską Alma Mater, a także wywodzących się z innych uznanych ośrodków akademickich w kraju i za granicą. Przyczynił się on do awansu naukowego wielu badaczy oraz był ich swoistym rzecznikiem, pełniąc rolę informatora o działalności naukowej środowiska częstochowskich pedagogów.

Rozwój skromnego początkowo rocznika przebiegał stopniowo i mozolnie. W dużej mierze był on uzależniony od sił naukowych dopiero rozwijającej się uczelni, przez długi czas mającej status szkoły pedagogicznej. „Pedagogika” zatem przechodziła, przede wszystkim w pierwszym dziesięcioleciu, także okresy stagnacji. Ich efektem był dwuroczny cykl wydawniczy kilku tomów. Niewątpliwie owe utrudnienia wynikały z przemian dokonujących się w uczelni, w strukturze Wydziału Pedagogicznego i Wydawnictwa AJD, oraz z braku stabilności redakcji naukowej i, co się z tym wiąże, wizji perspektywicznego rozwoju czasopisma.

Nawet pobieżna retrospekcja z okresu 22 lat wydawania „Pedagogiki”, dokonana na szerszym tle przemian dokonujących się w naszym kraju, a rzutujących na sytuację środowiska akademickiego, uprawnia do pozytywnej oceny faktu utrzymania się owej pozycji wydawniczej. Umożliwia ona także ocenę rozmiarów postępu dokonanego w ostatniej dekadzie ukazywania się periodyku. Dziś „Pedagogika” prezentuje się okazalej pod względem merytorycznym, a także edytorskim. Redaktor rocznika pozyskał grono Autorów stale zasilających swymi tekstami kolejne tomy, nad ich jakością czuwają recenzenci o uznanych nazwiskach. Uczelnia zapewnia stabilność finansowania prac redakcyjnych i drukarskich. Na chwilę obecną zatem roczny cykl wydawania „Pedagogiki” nie jest zagrożony zarówno pod względem sił naukowych, jak i środków finansowych.

I wreszcie drugi przyczynek wyjątkowości niniejszego tomu. Jego opublikowanie zbiegło się w czasie z utworzeniem strony internetowej: www.wp.ajd.czest.pl/

pedagogika, na której Czytelniczy oraz osoby zainteresowane współpracą naukową znajdują elektroniczny zapis poszczególnych tomów z serii „Pedagogika”, a także informacje na temat warunków uczestnictwa w publikacji. Ponadto powołano międzynarodową Radę Naukową rocznika. W jej skład weszli profesoremie gwarantujący wysoki poziom merytoryczny, a mianowicie prof. prof.: Andrzej Meissner (Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie) – przewodniczący, Krzysztof Jakubiak (Uniwersytet Gdański), Wiesław Jamrozek (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), ks. Dominik Kubicki (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Svitlana Lupiy (Akademia Sztuk Pięknych we Lwowie – Ukraina), Josef Pšenak (Uniwersytet Jana Amosa Komeńskiego w Bratysławie – Słowacja), Kazimierz Rędziński (AJD), Dmitry Strovsky (Uralski Uniwersytet Federalny w Jekaterynburgu – Rosja) oraz Adam Winiarz (Wszelchnica Świętokrzyska w Kielcach). Utworzono także Listę Recenzentów (zob. strona przytytułowa w niniejszym tomie).

Tak więc tom XX „Pedagogiki” rozpoczyna nowy okres w historii periodyku. Jestem przekonany, iż będzie to kolejny etap rozwoju, awansu w hierarchii naukowej czasopism pedagogicznych obecnych na rynku wydawniczym. Niezależnie jednak od poczynionych zmian, związanych przede wszystkim z dostępnością elektroniczną dla szerokiego grona Czytelników, wersją pierwotną czasopisma nadal pozostaje wersja papierowa.

Podobnie jak w tomach poprzednich, w niniejszej publikacji dominuje tematyka związana z szeroko rozumianą edukacją wielokulturową. Artykuły autorów, reprezentujących w sumie 8 krajowych oraz 6 zagranicznych ośrodków akademickich, uporządkowano w trzech częściach. Zostały one zatytułowane: „Wartości edukacji globalnej”, „Drogi i rozdroża edukacji międzykulturowej” oraz „Z dziejów oświaty i szkolnictwa”. W sumie znalazło się w nich 30 tekstów dających obszerny przegląd współczesnych problemów i przemian edukacyjnych w Polsce i na świecie i refleksji historycznooświatowej. Efekt końcowy żmudnego procesu wydawniczego związanego z przygotowaniem XX już tomu „Pedagogiki” można uznać za satysfakcjonujący. Mam nadzieję, że niniejsza publikacja spotka się z pozytywnym odzewem Czytelników, przyczyni się też do dalszego rozwoju serii.

Kazimierz Rędziński

Nota o Autorach

Urszula AUGUSTYŃSKA –	dr, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Patricia BIARINCOVÁ –	mgr, Uniwersytet Katolicki w Ružomberku (Słowacja)
Joanna JAGIEŁA –	mgr, Wyższa Szkoła Pedagogiczno- -Filozoficzna Ignatianum w Krakowie
Maria JANUKOWICZ –	dr, AJD w Częstochowie
Sylvia KITA –	dr, AJD w Częstochowie
Svitlana KOGUT –	doc., Ukraiński Katolicki Uniwersytet we Lwowie (Ukraina)
Elżbieta KORNACKA-SKWARA –	dr, AJD w Częstochowie
Dominik KUBICKI –	ks. dr hab., prof. w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Tatiana LIPAI –	dr, Białoruski Państwowy Uniwersytet Rolniczo-Techniczny w Mińsku
Svitlana LUPIY –	prof., Akademia Sztuk Pięknych we Lwowie (Ukraina)
Mirosław ŁAPOT –	dr, AJD w Częstochowie
Aneta MAJKOWSKA –	dr, AJD w Częstochowie
Marta MEDUCKA –	dr hab., prof. w Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach
Grażyna MIŁKOWSKA –	dr, Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości
Dorota ORTENBURGER –	dr, AJD w Częstochowie
Sylvia PIKULA –	mgr, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Josef PŠENAK –	em., prof. dr hab, Uniwersytet Komeńskiego w Bratysławie (Słowacja)

Maria PŠENAKOWA –	mgr, em. nauczyciel – szkolnictwo średnie w Bratysławie
Anna PYDA-GRAJPEL –	dr, AJD w Częstochowie
Kazimierz RĘDZIŃSKI –	dr hab., prof. w AJD w Częstochowie
Adrianna SARNAT-CIASTKO –	mgr, AJD w Częstochowie
Monika STAWIARSKA-LIETZAU –	dr, AJD w Częstochowie
Dymitr STROWSKI –	prof. dr hab., Uralski Uniwersytet Federalny w Jekaterynburgu (Rosja)
Eugeniusz SZYMIK –	dr, Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości
Adam WINIARZ –	dr hab. prof. we Wszechnicy Świętokrzyskiej w Kielcach
Lidia WŁODARSKA-ZOŁA –	dr, Politechnika Częstochowska
Agata WOŹNIAK-KRAKOWIAN –	dr, AJD w Częstochowie
Izabela WRONA –	mgr, AJD w Częstochowie
Katarzyna ZALAS –	mgr, AJD w Częstochowie
Anna ZIELIŃSKA –	mgr, AJD w Częstochowie
Paweł ZIELIŃSKI –	dr, AJD w Częstochowie
Izabela ZIMOCH-PIASKOWSKA –	mgr, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Galewicach